

Det Frie Forskningsråd advarer mod udsultning

Rådets andel af forskningskagen bliver næsten halveret frem til 2012

FORSKNINGSPOLITIK

Af Tommy Brandt Krog tbk@ing.dk

Mens glæden over at få tilført friske milliarder fra globaliseringspuljen breder sig i de danske forskningsmiljøer, vokser bekymringen hos Det Frie Forskningsråd.

Ganske vist får rådet flere penge at uddele i de kommende år – 75 millioner kroner ekstra i hvert af årene 2007-2009 oven i den i forvejen knap ene milliard. Men i samme periode vokser midlerne til blandt andet strategisk forskning endnu hurtigere.

»Jeg ser med stor bekymring på den frie forsknings faldende andel. For den er nu en gang det fundament, som Højteknologifonden og den øvrige strategiske forskning bygger på. Med den her udvikling risikerer vi simpelthen at klippe den føde-

kæde over, som den frie forskning er, og som skulle fostre de kommende års styrkeposition,« siger formanden for Det Frie Forskningsråd, professor på Aarhus Universitet, Jens Christian Djurhuus.

Ifølge en opgørelse fra Forsknings- og Innovationsstyrelsen falder Det Frie Forskningsråds andel af de offentlige forskningsmidler fra 9,9 procent i 2004 til 5,7 procent i 2012 – med mindre rådet får tilført ekstra penge fra de endnu ikke udmøntede forskningsmillioner, som politikerne på Christiansborg skal øremærke i efteråret 2008. Og det frygter Jens Christian Djurhuus ikke vil blive tilfældet:

»Med politikernes skarpe fokus på strategisk forskning er det slet ikke urealistisk, at Det Frie Forskningsråd ikke får del i de penge,« siger han.

Send flere penge

Hos Novo Nordisk, der er en af de store aftagere af offentlig dansk forskning, deler Mads Krogsgaard Thomsen, koncerndirektør for forskning og udvikling, bekymringen:

»I slutningen af 1960'erne havde vi en situation, hvor intet i dansk forskning blev styret. Vi er endnu ikke nået over i den modsatte grøft, hvor politikerne vil styre alt, men vi er godt på vej. Og efter min mening skal vi ikke meget længere nu. Universiteterne har fået nogle, efter min mening dygtige bestyrelser, som skal have lov at udføre deres arbejde,« siger Mads Krogsgaard Thomsen, der selv er medlem af DTU's bestyrelse.

I en henvendelse til Folketingets Udvalg for Videnskab og Teknologi foreslår Det Frie Forskningsråd en mærkbar forøgelse af midlerne på

2,9 mia. 2007-kroner i de kommende fem år, så rådets andel frem for at falde vil stige til 12 pct. af de samlede offentlige forskningskroner i 2012.

De ekstra penge vil rådet bl.a. bruge på at udbygge den tværvidenskabelige forskning og til at sikre flere kvindelige forskningsledere, fremgår det af henvendelsen.

Formanden for Folketingets Udvalg for Videnskab og Teknologi, Hanne Severinsen (V), vil dog ikke love flere penge:

»Jeg har sympati for rådets holdning, selvom jeg mener, at der er tale om et luksusproblem i en tid med så mange ekstra milliarder til forskning. Jeg vil derfor ikke umiddelbart love dem flere penge i de kommende år,« siger hun.

Rådet mødes i næste måned med Folketingets forskningspolitikere for

at diskutere oplægget, ligesom et møde mellem Jens Christian Djurhuus og videnskabsminister Helge Sander (V) ifølge Ingeniørens oplysninger er undervejs. ■

DET FRIE FORSKNINGSRÅD

Formålet med Det Frie Forskningsråd er at støtte forskningsaktiviteter baseret på forskernes egne initiativer – modsat Det Strategiske Forskningsråd, som støtter politisk prioriterede og tematisk afgrænsede forskningsområder. Begge rådene skal derudover yde faglig rådgivning til videnskabsministeren, Folketinget og regeringen. Det Frie Forskningsråd, der består af en bestyrelse og fem faglige forskningsråd, får i år tilført 1.036 millioner kroner på finansloven. tbk

Formanden: Presset på den frie forskning øges

Uden flere penge risikerer fundamentet for dansk forskning at skride, advarer formanden for Det Frie Forskningsråd

FORSKNINGSPOLITIK

Af Tommy Brandt Krog tbk@ing.dk

Den synes på én gang gammel og udødelig – debatten om den frie forsknings rolle og frihed.

På et topmøde i august kom diskussionen frem igen, da en række af landets fremmeste forskningsledere mødtes med generalsekretæren for nobelpriskomiteen, den svenske professor Gunnar Öquist, på Carlsberg Akademi i København.

Fra dansk side deltog blandt andre videnskabsminister Helge Sander (V), topfolk fra Lundbeck og Novo samt formændene for Det Strategiske Forskningsråd, Peter Elvekjær og Det Frie Forskningsråd, Jens Christian Djurhuus. Sidstnævnte var rigtig glad for det svenske besøg:

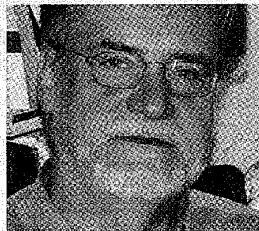
»Jeg synes det var bemærkelsesværdigt, at Gunnar Öquist begyndte sit indlæg med at slå fast, at hvis Danmark ville have flere nobelpriser, skulle vi satsе noget mere på fri forskning,« husker Jens Christian Djurhuus fra mødet.

Udtalelsen fra nobelprischefen er en kærkommen håndsrækning til Djurhuus, der siden sin tiltræden som formand for Det Frie Forskningsråd i juli har samlet argumenter til kampen for den frie forskning:

»Den frie forskning er selve det fundament, som Højteknologifonden og den strategiske forskning i Danmark bygger på – og også gerne skal kunne bygge på om fem og ti år. Men når bevillingerne til den strategiske forskning stiger markant hurtigere end midlerne til den frie forskning, risikerer vi, at fundamentet ikke længere kan bære,« siger han.

Erhvervsamarbejde er ikke alt

Få dag rækker rådets midler kun til at



JENS CHR. DJURHUUS advarer mod for få midler til den fri forskning. Foto: AU

kunne imødekomme mellem 10 og 20 procent af de ønskede penge, hvorfor højt kvalificerede projekter, der potentielt kunne få stor strategisk betydning, risikerer ikke at blive realiseret, mener den nye formand. Og situationen risikerer at blive forværret i de kommende år:

»Den politiske trend hælder mod strategisk forskning, og i det miljø vil universiteternes ledelser naturligt nok have fokus på satsninger, som ligger i forlængelse af politikernes prioriteringer. Det vil medføre et endnu større pres på midlerne for den frie forskning,« mener Jens Christian Djurhuus.

På spørgsmålet om hvad det danske samfund får ud af, at forskere sidder og tumler med deres egne kæphestе, falder svaret:

»Jager vi mit eget felt (Djurhuus er professor på Klinisk Institut ved Aarhus Universitet, red.), så samarbejder op mod 40 procent af de sundhedsvidenskabelige forskere herhjemme med internationale forskere fra blandt andet Harvard, MIT og Oxford. Det får de kun adgang til, fordi de har noget at bidrage med. Til gengæld kommer de hjem med ny viden

på globalt topniveau, som vi kan bruge i behandlingen af danske patienter og i samarbejdet med danske medicinal- og biotekvirksomheder,« siger han.

Af samme grund advarer han politikerne mod at gøre kontakten mellem offentlige forskere og erhvervsliv til et alt afgørende succeskriterium:

»Der er stor fokus på at omsætte forskning til faktura og inddrage de små og mellemstore virksomheder. Men det er også vigtigt at holde sig for øje, hvem målgruppen for ens forskning er. Og vores primære målgruppe er ikke de små virksomheder, men den internationale elite. Det er der, vi skal konkurrere – og derigennem kan vi tilføre det danske samfund værdi,« siger han. ■

Politikeren: Forskerne har masser af frihed

Formanden for Folketingets videnskabsudvalg afviser, at den frie forskning får for få midler

FORSKNINGSPOLITIK

Af Tommy Brandt Krog tbk@ing.dk

Der venter ikke umiddelbart en pose penge hos formanden for Folketingets Udvalg for Videnskab og Teknologi, Hanne Severinsen (V), når Det Frie Forskningsråd i næste måned mødes med hende og de øvrige forskningspolitikere:

»Jeg anerkender, at vi måske skal kigge en gang til på midlerne til den frie forskning, og herunder også Grundforskningsfonden. Men som udgangspunkt ser jeg hele diskussionen som en glædelig begivenhed – den er jo et udtryk for, at der samlet set bliver langt flere penge til dansk forskning.«

Hanne Severinsen mener heller ikke det holder, når forskere til stadighed beskylder politikere for at blande sig for kraftigt i prioriteringen af dansk forskning:

»Al den snak om politisk styring af den frie forskning er simpelthen ikke rigtig. Det er korrekt, at vi som politikere måske i højere grad end tidligere sætter nogle overskrifter på forskning og eksempelvis signalerer, at der skal forskes mere i klimaproblemer. Og det synes jeg er helt legitimt. Men der er altså stadig masser af fri armslængde for forskerne til selv at bestemme over deres arbejde,« siger hun.

Mere konkurrence forude

»Når vi i årevis har kunnet se, at den teknisk-naturvidenskabelige forskning har fået for få penge, synes jeg, det er vores opgave som politikere at påvirke sådanne skævheder,« siger hun og afviser, at politikere har et behov for at styre fordelingen af de mange penge, som de har skaffet til forskningsområdet:



HANNE SEVERINSEN mener ikke, at den fri forskning overstyres. Foto: FT

»I bund og grund tror jeg de fleste politikere anerkender, at det er forskerne og deres ledelse, som er bedst klædt på til at prioritere.«

Men de skal indstille sig på at kæmpe mere for pengene, mener hun:

»Vi vil gerne i højere grad lade universiteternes bestyrelser konkurrere med hinanden om at tiltrække frie midler. Men hvilke områder de vil byde ind med, skal fortsat være op til det enkelte universitet, så vi har bestemt stadig masser af fri forskning herhjemme, siger hun med henvisning til de to gange 240 millioner kroner fra globaliseringspuljen, som i 2008 og 2009 skal uddeles til enkelte store eliteforskningsprogrammer i konkurrence mellem universiteterne:

»Det er netop store puljer som disse, der bør kunne munde ud i en ny dansk Nobelpris,« siger hun.

At den lille halve milliard kroner ikke uddeles gennem Det Frie Forskningsråd skyldes, at de netop ikke skal søges af den enkelte forsker, men af hele universitetet. Hanne Severinsen ser dog gerne, at universiteter og politikere også her trækker på rådets ekspertise i at prioritere. ■

ing.dk

Læs mere på nettet:
»Rådets omtale
kortlink.dk/48yz